

עמק השבוע

גליון קבו

שנה ג

פרשת ראה תשפ"ז והימים שסביבותיה

עיונים וביאורים במהות ימי השבוע
מאת הרב ג'ר' ראובן מלך שווארץ שליט"א
מחבר סדרת הספרים גית ראובן, עמקי ראובן, מנחת ראובן ומעיינת ראובן

שני קבוצי הפטרות בתוך השבע דנחמתא בשני חדשים

יש לי לשוב ולשמוח תגל נפשי באלהי כי הליבשני בגדי ישע וגו'. עכ"ל.
הנה לפ"ז יש להעיר שיש שני קבוצות בתוך הני שבע הפטרות, דבשלש הפטרות ראשונות משתדלים להגיע לנחמה, ובארבע הפטרות אחרונות יש ענין נחמה בפועל. ויש להעיר דהדברים מתאימים מאד עם תאריכי השנה. דתמיד קוראים השלש הפטרות ראשונות בחודש אב ותמיד קוראים הארבע הפטרות אחרונות בחודש אלול. וא"כ י"ל דבחודש אב, אף דכבר הוי אחרי תשעה באב, ולכך כבר עסקינן בנחמה, אבל כיון דעדיין הוי חודש אב, עדיין לא מגיעים לנחמה בפועל, ואח"כ בחודש אלול, בחינת אני לדודי ודודי לי, כבר מגיעים לנחמה בפועל. וא"ש.

ועיין במפרשים שביארו הסדר בזה. לדוגמא, עיין באבודרהם סדר הפרשיות והפטרות דאיתא וז"ל ואומר במדרש על דרך צחות כי תקנו לומר בתחלת הפטרות הנחמות נחמו נחמו עמי כלומר שהקב"ה אמר לנביאים נחמו נחמו עמי, על זה משיבה כנסת ישראל ותאמר ציון עזבני ה' כלומר איני מתפייסת מנחמת הנביאים וכו', עניה סוערה לא רוחמה כלומר הנביאים חוזרין ואומרים לפני הקב"ה הנה כנסת ישראל לא נתפייסה בתנחומין שלנו, על זה חוזר הקב"ה ואומר אנכי אנכי הוא מנחמכם, ואומר עוד רני עקרה לא ילדה, ואומר קומי אורי כי בא אורך, על זה משיבה כנסת ישראל שוש אשיש בה' כלומר עתה

עיין בתוס' במס' מגילה דף לא ע"ב דאיתא בנוגע להפטרות שמפטירין בשבתות שלפני ושל אחרי תשעה באב וז"ל נוהגין על פי הפסיקתא לומר ג' דפורענותא קודם תשעה באב ואלו הן דברי ירמיה שמעו דבר ה' חזון ישעיהו וכתר תשעה באב שב דנחמתא ותרתי דתיובתא ואלו הן וכו' וזה המנהג לא ישתנה לעולם ע"פ הפסיקתא. עכ"ל. הרי מבואר בתוס' שאחרי ט' באב מפטירין בשבע הפטרות דנחמה. ועיי"ש בתוס' שכתבו ע"פ הפסיקתא שיש סדר מיוחד להני הפטרות, ואלו הן, נחמו נחמו, ותאמר ציון, עניה סוערה, אנכי אנכי, רני עקרה, קומי אורי, שוש אשיש. וכ"ה בשו"ע או"ח סי' תכ"ח סעיף ח'.

רמז דבשלש שבועות ראשונות עדיין עסקינן בתיקון

ויצא בסוד באר שבע, ולזה אמר כבוד אא"ז צוק"ל אשר נגד זה רמוזין שני שינין שבתפילין, אחד של ג' ראשין ואחד של ד' ראשין, לרמז על המוחין הנ"ל, וזה שבעה דנחמתא, לרמז על השפעות המוחין והתחלת ימי השמחה והרצון, ויש לרמז זאת בפסוק פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי, היינו, "פוקד" הוא לשון חסרון כידוע, שעל ידי העוונות נחסרו המוחין שנקראים אבות, שלא להשפיע חלילה "על בנים" שהם ז' ימי הבנין, "על שלשים ועל רבעים" הם המוחין שנחשבים לפעמים לשלשה ולפעמים לארבעה, "לשנאי", רמז על ג' שמות שמכוונים בין המצרים שהם טדה"ד כוז"ו מצפ"ץ כידוע, עולים שס"א כמנין שנא", אשר זה מרמז כי שם הוי"ה אינו בהתגלות חלילה רק נתחלף בחילופים, והוא כעין הסתרת פנים חלילה, אשר כל זה גורמים העוונות וכו' ולזה קורין שבעה דנחמתא שהם שבע פעמים מו"ח, עולה מלבדו"ש. עכ"ל.

בעת ההוא לאמ"ר, שהוא הדיבור, ואחר זה והיה עקב תשמעו", שהוא חוש השמיעה, ואחר זה רא"ה אנכי, לתקן דיבור שמיעה ראיה. עכ"ל. והנה לגבי עצם דברים הנ"ל שיש בהני הפטרות שתי קבוצות שלש וארבע, יש לציין להא דאיתא בספר אמרי נועם על התורה פרשת עקב וז"ל ענין מה שקורין שבעה דנחמתא קודם ראש השנה אחר עבור הימים של בין המצרים, כי ידוע אשר עד תשעה באב שהיתה התגברות הדינים ר"ל כעין הסתרת פנים חלילה, ונקרא בספרים בשם הסתלקות המוחין, ועל כן אין מניחין תפילין בתשעה באב, כי התפילין הם בסוד המוחין כידוע, וזהו שנאמר בישעיה מ"ב' כי לקחה מיד ד', מן הידים ולמטה ולא מן המוחין, ועל כן קורין אח"כ שבעה דנחמתא, כי המוחין הם בכללם שלשה שהם חכמה בינה דעת, רק שלפעמים נחשבים לארבעה, כי דעת נתחלקת לתרין עטרין דחסד וגבורה כידוע מכוונות שלש מצות וארבע כוסות, ועיין בלקוטי תורה ריש פרשת

ויש רמז דבשלש שבועות ראשונות עדיין עסקינן בתיקון, דעיין בספר אמרי נועם על התורה פרשת דברים דאיתא וז"ל שלש הפטרות שאומרים בשבתות של בין המצרים הם "דברי שמעו חזון", הרמז למה שאומרים חז"ל באיכה רבה פ"ג אות ט"ז אשר במגילת איכה הקדים אות פ"א לאות עי"ן, כי אמרו בפיהם מה שלא ראו בעיניהם, כי עיקר החורבן היה על ידי נביאי השקר, על כן הקדימו הפטרת "דברי" ל"שמעו וחזון", לרמז שפגמו בדיבורים של שקר, והקדימו הדיבור ואמרו מה שלא שמעו ולא ראו. עכ"ל. ועיי"ש בפרשת ראה דאיתא וז"ל א"י ראה אנכי כו', לפי מה שביארנו במקום אחר בהא דאמרו ז"ל אשר נאמר במגילת איכה אות פ"א קודם לאות עי"ן, כי חטאם היה שאמרו בפ"ה מה שלא ראו בעיניהם, והוא הרמז בשלש הפטרות של ימי המצרים, שהם "דברי שמעו חזון", היינו, שאמרו דיבורים מה שלא שמעו ולא ראו, על כן אחר תשעה באב הם סדר הפרשיות ואתחנן

הדברים מתאימים עם הימים הקשורים לחטא העגל

ושבו חזין דענייני אבילות ונחמתא מישך שייכי להמאורעות דההמשך דחודש אב וחודש אלול.

באבילות ולא בנחמות בפועל, דעדיין הוו ימים הקשורים לחטא העגל, משא"כ ימי אלול דכבר הוו חלק מהימים אחרונים שהיו ברצון.

ויש להוסיף, דהנה הימי כעס מחמת חטא העגל נמשכו מי"ז בתמוז עד ר"ח אלול. וא"כ בודאי א"ש לומר דבחודש אב עדיין עוסקים

בענין בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי אחרי ט"ז באב

ונקיים ישיש עליכם ואמרו פ"ק דמגילה אחרים משיש והוא טובה לנו ע"ד שיש ושמיחי בת אדום גם עליך יעבור כוס תם עונך בת ציון ע"כ אותו יום מתחיל חשבון חודש מנחם, ומשמע דרק מי' אב ואילך מתחילין לקרוא מנחם ואילו מדברי הנביא יחזקאל מבואר דיום ת"ב בעצמו נקרא אחד לחודש, ונראה כוונת החת"ס דמיום ת"ב אחר חצות שאז זמן נחמה שמה"ט מניחין תפילין אז וכמ"ש בביאור הגר"א סי' תקנ"ה שאז הציתו אש בציון ואז תם עונך וע"ז נאמר בתוס' קדושין דף ל"א בשם המדרש מזמור לאסף ולא קינה לאסף שאמר אסף שירה שכלה הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ומתוך כך הותר פליטה מישראל שאלמלא כך לא נשתייר משונאי ישראל שריד ופליט עיי"ש, לכן מתחיל הנחמה מת"ב אחר חצות. עכ"ל.

אבל הרבה מגדולי הפוסקים שם בסי' תקנ"א חולקים על כל זה, עיי"ש במג"א בס"ק ב' דאיתא וז"ל לישתמיט מיניה עד ר"ח אלול. עכ"ל. וכ"ה שם בא"ר ס"ק א'. ועיי"ש במחזיק ברכה ס"ק א' דאיתא וז"ל לשתמיט מיניה וכו' כתב הרב מג"א לשתמיט מיניה עד ר"ח אלול, ולשון ר"י נתיב י"ח ח"ב כך הוא אם הוא בחדש אב ישמט ממנו דריע מזליה דישאל בזה החדש כך פשוט, ובאמת שגם לשון הש"ס דקאמר בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לשתמיט מיניה באב, משמע בכל החדש, וכן משמע מדברי הריטב"א בחידושי שכתב ואע"פ שאין מזל לישראל הני מילי בשאר ימים אבל בשני חדשים אלו יש מזל שכן נגזר עלינו מן השמים ואפשר עוד דמזל לאו דוקא אלא לגזרה קרי מזל בלשון בני אדם, ומדקאמר בשני חדשים. משמע דבכל החדש קאמר. עכ"ל. (ועיין גם בשולחן שלמה שם דאיתא וז"ל משנכנס אב ממעטין בשמחה שאין שמחין כלל ובר ישראל דאית ליה דינא עם עכו"ם לשתמיט מיניה עד ר"ח אלול דריע מזליה. עכ"ל.)

את המן זש"ה ואויבי ה' כיקר כרים וכו' וכן הוא בכמה דוכתא דלפני שבר גאון כשהרשע בגדולה אז הקב"ה משפילו ולכן מחצי חודש ואילך שייך שוב ליעקב וכבר נשבר מטה עשו עיי"ש באריכות, וכן מנהג חסידים ואנשי מעשה לעשות חתונה מט"ו באב ואילך מפני שאז ימי רצון וראה בספרי חסידות שהאריכו שמט"ו באב מתחילין ימי הרחמים והרצון וכו', כ"כ ביפה ללב סי' תקנ"א לפי דברי ספר קדושת לוי שכתב חודש אב עד ט"ו ארור ומט"ו ברוך היינו בתוך ימי חודש א"ב ארור ברוך עיי"ש, א"כ מה שצריך להשתמט הוא דוקא עד ט"ו דריע מזליה דקאי בארור ויום ט"ו בכלל דאית לכלל ברוך הנה ברי מזליה מזל טוב לישראל וכו', ובדרשות החת"ס ח"ב דף שלא ע"ב כתב לאחר ת"ב מתחיל חודש אחר ונקרא מנחם ומקורו מירושלמי תענית פ"ד ה"ה שאמרו אהא דכתיב (יחזקאל כ"ו) ויהי בעשתי עשר שנה באחד לחודש היה דבר ה' אלי לאמר בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלים האח מהו באחד אין תימר באחד באב עדיין לא נשרף וכו' אלא קלקול חשבונות יש כאן ר' יוחנן אמר משל למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות בא ואמרו לו נשבה בנך ונתקלקלו חשבונותיו אמר יעשה זאת ראש לחשבונות, ופירש קרבן העדה אמר יעשה יום זה שנשבה בנו ראש לחשבונותיו וה"נ עשה יום ת"ב ראש לחשבון וכו', ואותו היום קורא יחזקאל באחד לחודש, וכתב החת"ס בדרשות שם נראה להוסיף כיון שעד עתה היו תלויין בדין וביום שנשבה תם עונך בת ציון ומיד מתחיל נחמה ע"כ מתחיל חודש אחר ונקרא מנחם כמו שאנו נוהגים ע"כ קורא לט' באב אחד בחודש, ומבואר דיום ת"ב בעצמו כבר נקרא מנחם שהרי הוא אחד בחודש לחודש מנחם, ובהגהות החת"ס לשו"ע סי' תקנ"א ונדפס גם בהגהות דרשות החת"ס כתב שמי' באב ואילך לקרוא לו מנחם וכאילו היום פסק חודש אב ומתחיל מנחם, נראה משחרב בט' באתה שמועה לצור ליום ועלה אמרו האח

עיין בשו"ע או"ח ריש סימן תקנ"א דאיתא וז"ל משנכנס אב ממעטין בשמחה, ובר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי, לישתמיט מיניה דריע מזליה. עכ"ל.

והנה ראיתי בספר נטעי גבריאל (חלק בין המצרים עמ' קס"ה ועמ' תקס"א) שהביא הרבה שיטות שסוברות דהיינו רק עד י' באב או רק עד ט"ו באב, יעו"ש דאיתא וז"ל בזה"ק פרשת יתרו דף ע"ב איתא עשו נטיל תרין ירחין תמוז ואב, ואלול לא דיליה הוא דהא אפילו אב תשעה יומין אינון דיליה ולא יתיר ואתעביד ולא אשתכח וכו', וא"כ מוכח דאחר ת"ב לא חשוב ריע מזליה, וכ"כ בקר"נ תענית פ"ד אות ה', נחמד למראה ח"ב דף רז ע"א, ערוך השלחן סי' תקנ"א סוף סי"א, ובן איש חי פ' דברים, וכ"כ החת"ס בהגהות שם כיון שעברו ימי צער עברו ומכ"ש אחר ט"ו באב דלא היה יו"ט לישראל כט"ו באב ואיתא יו"ט ואפסקיה ונסו יגון ואנחה וששון ושמחה ישיגו, ונ"ל סמך למנהג שמיום ת"ב ואילך מתחיל חודש אחר ואנחנו קורין לו חודש מנחם אב עיי"ש וכו', ועיין בספר החיים סימן תקנ"א וכו' אחר חצי חודש מותר וראוי לו לדון עם הנכרי והוא עפ"י שמצאתי בילקוט ראובני בשם האריז"ל שיעקב ועשו חלקו בהשנה ונטל עשו לעצמו חצי חודש סיון ותמוז וחצי אב, וחצי חודש השני של אב ושאר החדשים נטל יעקב עיי"ש, וא"כ אינו אסור רק עד חצי החודש שאז מזל עשו שולט ומתגבר שזה הוי חלקו וכל דבר הוא מה שהולך יותר מתגבר יותר ולכן בתחלת אב שכבר התגבר מזל עשו כל חצי סיון וחודש תמוז לכן הוא בתחלת אב ביום המעלה והגדולה שכן הדרך ההולך וגדול, העם הולך ומתגדל ועולה יותר למעלה לכך בתחלת אב יש לו שליטה יותר מסיון ותמוז ולכן נחרב אז הביהמ"ק אך כשמגיע חצי החודש שכבר נתגדל עשו מאד אז הקב"ה מורידו ומשפילו כמ"ש במדרש מגילת אסתר בפסוק אחר הדברים האלה גידל המלך אחשוורוש

ועיין בחיי אדם כלל קל"ג ס"ט דאיתא וז"ל משנכנס ר"ח אב, אין שמחין כלל ובר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי, לשתמיט מניה, דריע מזליה, ואם אפשר, ישתמיט מניה כל החודש, ועכ"פ עד אחר ט"ב. עכ"ל.

הנה לפי כל הנתבאר י"ל דאה"נ בט"ו באב יש בחינת נחמה מהצרות דתשעה באב, אבל אחרי ט"ו באב יש בחינת חזרה למצב כעין קודם תשעה באב, ועדיין ליכא נחמה בפועל עד ר"ח אלול, ועדיין קיימים השיירים מההרגשות

דחודש אב, והדברים מתאימים עם דברי החיי אדם, דלכתחילה לשתמיט כל החודש, דעדיין אינו זמן נחמה בפועל, ודוקא בשעת הדחק רק צריך לשתמיט עד אחרי תשעה באב כיון דכבר משתדלים להגיע לנחמה.

גדר ג' פרשיות ואתחנן עקב וראה

הנה עיין בספר אפיקי מים חלק פסח ענין כ"א דאיתא וז"ל חזינו להדיא (בהמקור שהביא שם מחז"ל) שיש ג' בחינות במלך, חדא מלך על כסאו שזהו עצם המלכות שמקבץ העם, וגם מלך במדינה דהיינו בחינת "ושפטנו מלכינו" שהיא הנהגת המלכות ונקרא כאן מלכות במדינה, ומלך במלחמה שיצא לפניו וילחם את מלחמתנו וכו', והשתא יש להתבונן בהנך תלתא פרקי של ה' מלך שנתקנו בקבלת שבת, דהנה תחילה אמרינן ה' מלך תגל הארץ גו' אש לפניו תלך ותלהט סביב צרי האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ הרים כדונג נמסו וגו' יבושו כל עובדי פסל גו' הרי שמדבר על המלחמה עם הרשעים וגם ברש"י פירש שם שמדבר על נטילת המלוכה מעמלק ולמדים אנו שפרק זה הוא כנגד בחינת מלך במלחמה, ואח"כ יש עוד ה' מלך וכתוב בה ועוז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וגו' ופרש"י פשרה ושימת שלום בין אנשים כוננת וכו' הרי שמזמור זה מדבר על בחינת מלך במשפט יעמיד ארץ שהוא המלכות של וינהיגנו, וה' מלך השלישי הוא ה' מלך גאות לבש וגו' נכון כסאך מאז וגו' הרי שמדבר בבחינת מלך יושב על כסאו שהוא גופה של מלכות שמתלבש בגאות. עכ"ל.

הנה לפי הנתבאר לעיל נמצא דהפרשיות דואתחנן עקב וראה הן קבוצה לעצמם בתוך הז' דנחמתא. וי"ל דהני ג' פרשיות דואתחנן

עקב וראה מתקנים הג' בחינות של המלכות שהיו בפורעניות.

ד"ל דפרשת ואתחנן מורה על תיקון בחינת המלכות עצמה, דבתחילתה מיירי בהענין דתפילה לד', ובסופה מיירי במהלכי הנהגת הבריאה כגון "רשע וטוב לו" כדכתיב "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשנאו אל פניו ישלם לו", וכן יש בהאי פרשה הפסוק "אתה הראת לדעת כי ד' הוא האלקים אין עוד מלבדו", והפסוק "וידעת היום והשבת אל לבבך כי ד' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד", והפסוק "שמוע ישראל ד' אלקינו ד' אחד", וכל זה מראה על איחוד הלבבות דאין עוד דבר בבריאה חוץ מעבודת ד', וכל זה הוא תיקון גמור לבחינת עצם המלכות.

ופרשת עקב מורה על תיקון בחינת המלכות במלחמה, דבתחילתה כתיב "ואכלת את כל העמים אשר ד' אלהיך נתן לך לא תחוס עינך עליהם ולא תעבד את אלהיהם כי מוקש הוא לך, כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם זכר תזכר את אשר עשה ד' אלהיך לפרעה ולכל מצרים, המסת הגדלת אשר ראו עיניך והאתת והמפתים והיד החזקה והזרע הנטויה אשר הוצאך ד' אלהיך כן יעשה ד' אלקיך לכל העמים אשר אתה ירא מפניהם, וגם את הצרעה ישלח ד' אלקיך

בם עד אבד הנשארם והנסתרים מפניך, לא תערץ מפניהם כי ד' אלקיך בקרבך אל גדול ונורא", שזה נוגע לבחינת מלך במלחמה נגד הגוים, ובסופה כתיב "והוריש ד' את כל הגוים האלה מלפניכם וירשתם גוים גדלים ועצמים מכם, כל המקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה מן המדבר והלבנון מן הנגר נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבלכם, לא יתיצב איש בפניכם פחדכם ומוראכם יתן ד' אלקיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם", שזהו עיקר אופן התפשטות המלכות.

ופרשת ראה מורה על תיקון בחינת מלך במדינה, דבתחילתה ובסופה מדברת על ביאת כלל ישראל לירושלים לאכול קדשים וכיו"ב ולעלות לרגל, והיינו תיקון למדינת המלך, שכלל ישראל יהיו בירושלים.

[הנה ראינו שיש ג' הפטרות שבהן הקב"ה מנחם כלל ישראל בפועל, הפטרת שופטים כי תצא וכו' תבא. וי"ל דהני ג' נחמות הן מכוונות היטב עם ג' בחינות המלכות, דהפטרות שופטים מדברת על נחמת מדינת המלך, נחמת ותיקון ירושלים עצמו, והפטרות כי תצא מדברת על הרחבת המלכות, מלך במלחמה, והפטרות כי תבא מדברת על ראי' על ידי אור ד' במקום אור הטבע, שזהו האופן לראות דהכל נעשה ע"פ חשבון ד' והוי נחמה לעצם המלכות המאחד כל הלבבות. וא"ש.]

גדר שבעה דנחמתא

הנה ע"ש בספר אפיקי מים חלק ביהמ"ק (ענין ל"ח) שמגדיר הענין דנחמה וז"ל הנה לפי פשוטו כל ענינו של תנחומין אינו אלא תימה, דלכאורה צערו של האבל הרי הוא כאב ויגון אמיתי, ואבידתו אינה חוזרת אליו זה עתה, וא"כ מהו כחה של תנחומין והיכן הוא נתפס, והרי זה פשוט שלא בא תנחומין להשכיח ממנו כאבו ולהסיח דעתו ממנה, שהרי לדינא (עיין ברמב"ם הל' אבל פ"ג הלכה ט' והלאה) אסור להסיח דעת מן האבל, וא"כ במה חלה כל עיקר המושג להתנחם על מתו, ויתר על כן הנה מבואר ברמב"ם ובש"ס שהאבל מחוייב

לעשות וכו' כולם לשון מחשבה אחרת הן, וכן פירש"י עה"פ שמות ל"ב:י"ב והנחם על הרעה לעמך מחשבה אחרת להטיב להם, וכן עד"ז כמה בפסוקים, הרי שהנחמה היא שמסתכלים שוב פעם על אותה העובדא ובצורה אחרת וזהו ענין החרטה שיש בה דתחילה נתפס האבל בצורה של צער ויגון אבל ע"י המהלך של תנחומין חלה תורת חרטה על השגה זו והענין נתפס בדרך שכל הצרות באו למען תכלית יותר עליון והיינו שע"י נחמה נכונה מתברר היטב שבלי הצער לא היה יתכן להגיע אל מעלה העליונה הנרצה. עכ"ל.

עמק הפרשה

הרה"ג ר' ראובן מלך שווארץ שליט"א

"תחל" לספור שבעה שבועות

עיין בפרשת ראה דכתיב "שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות". והנה יש לדייק דלמה אמרה התורה "תחל" לספור שבעה שבועות, הרי פשוט דמתחילים לעשות המצוה בהתחלת זמנה, והרי לא כתיב דבליל ט"ו תשרי תחל לישב בסוכה.

והנה עיין בתוס' במס' מנחות דף סו ע"א שהזכירו צד דעדיף לספור ספירת העומר לפני הלילה משום "תמימות". ולכאורה תמוה מאד, הרי מבואר בפרשת ראה כנ"ל ובמס' מנחות שם דסופרים אחרי הקצירה, והקצירה בודאי היתה במוצאי יו"ט, וא"כ בלילה ראשונה אי אפשר לספור קודם הלילה, ויש ללמוד מזה דאין "תמימות" מצריך ספירה לפני הלילה. עי' בביאור הגר"א בסי' תפ"ט ס"ב שלכאורה הקשה כן על התוס'.

ויש להעיר בזה, דהנה בפרשת אמור כתיב "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לד'". והנה לכאורה פשוט משמעות הכתוב היא דסופרים מיום הבאת העומר בפועל, דהיינו מהיום ולא מהלילה שלפניו. והנה עכ"פ באותה פרשה התורה תלתה הספירה ב"הבאת העומר". אבל ראינו דבפרשת ראה כתיב "שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות". הרי דהכא התורה תלתה הספירה בקצירת העומר. והנה לפ"ז יש להסביר הא דאמרה התורה "תחל" לספור שבעה שבועות, דהתורה מדגישה דאף דבדרך כלל סופרים יותר מוקדם, אבל אין להתחיל לספור עד אחרי הקצירה. נמצא שבשאר ימים סופרים מ"יום" הביאכם, ובזה כתיב תמימות, ולכן מבואר בתוס' צד לספור קודם הלילה. אבל בליל ראשון ממתנינים עד החל חרמש בקמה, ורק אז תחל לספור. וא"ש.

דעת תורה

מרח דאש הישיבה הגאון רבי דוד פיינשטיין שליט"א

רק את דמו לא תאכל וגו' [ט"ו, כ"ג]

עיין בפירוש רש"י, וזה לשונו - שלא תאמר, הואיל וכולו 'היתר' הבא מכלל 'איסור' הוא, שהרי קדוש ונשחט בחוץ בלא פדיון ונאכל, יכול יהא אף הדם מותר, תלמוד לומר 'רק את דמו לא תאכל', עכ"ל.

והנה גבי פסולי המוקדשין שנפדו כתוב גם כן - 'רק הדם לא תאכל' [לעיל י"ב, ט"ז], ופירש רש"י שם, דקא משמע לן קרא, דאף על פי שאין לך בו זריקת דם למזבח, מכל מקום לא תאכלנו. וכן הוא בפירוש הרמב"ן שם פסוק כ"ב - כי מתחילה אמר באיסור הדם 'ואני נתתיו לכם על המזבח לִכְפֹּר על נפשותיכם' [ויקרא י"ז, י"א], והיה במשמע הזה, שהדם שאינו מכפר בבהמה לא יאסר, על כן הוצרך לאסורו בביאור, ע"כ. והיינו, דהוה סלקא דעתך דאיסור אכילת הדם נאמר רק בדם קדשים, ומשום דהוה חלק גבוה, אבל דם פסולי המוקדשין שנפדו, שאינו חלק גבוה, אינו אסור באכילה, וקא משמע לן קרא דטעם איסור הדם הוא משום שהדם הוא הנפש, כמפורש להלן שם גבי היתר אכילת בשר תאווה - 'רק תִּזְק לְבַלְתִּי אֶכֶל הָדָם, כי הָדָם הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר' [י"ב, כ"ג], וטעם זה שייך גם בדם פסולי המוקדשין שנפדו.

ועל כל פנים מבואר, דאחר שנודע דאיסור אכילת הדם נוהג גם בדם חולין, שוב אין מקום להתיר דם פסולי המוקדשין שנפדו, ולא דמי לבכור, דלולי דאשמועינן קרא ד'רק את דמו לא תאכל', הוה סלקא דעתך דדמו מותר, הואיל וכולו 'היתר' הבא מכלל 'איסור' הוא.

ויש לומר הביאור בזה, על פי דברי התוס' בבבא קמא דף נ"ג ע"ב בשם רב יהודה גאון, דשור בכור דלא פריק ליה, אף על פי שדינו להיות נשחט במדינה, ונאכל לכהנים במומו כצבי וכאיל, אפילו הכי לא חשיב 'שור רעהו', אבל פסולי המוקדשין שנפדו, אף על פי שאסורים בגיזה ועבודה, מכל מקום 'שור רעהו' מיקרו, ע"ש. ואשר לפי זה יש לומר, דרק ב'בכור', שלא נפדה, דאכתי בקדושתיה קאי, ומכל מקום הותר לשחטו ולאכול בחוץ, הוה סלקא דעתך, דאף דכבר שמעינן מקרא ד'רק הדם לא תאכל', האמור גבי פסולי המוקדשין שנפדו, דגם דם קדשים אסור באכילה, מכל מקום דם בכור בעל מום אינו אסור באכילה, דכי היכי דאישתרי איסור אכילת בשר, הכי נמי אישתרי איסור אכילת דמו, ושפיר הוצרך הכתוב כאן לאשמועינן, דאף דרשאי אתה לשחטו בחוץ בלא פדיון ולאכול את בשרו, מכל מקום 'את דמו לא תאכל', אבל גבי פסולי המוקדשין שנפדו, דפקעה קדושתן מינייהו, ומיקרו 'שור רעהו', לא חשיב היתר 'היתר' הבא מכלל 'איסור', ואם כן אין מקום להתיר את דמן יותר משאר דם חולין, ועל כרחך דהא דהוצרך הכתוב לאסור אכילת דמן הוא משום דהוה סלקא דעתך דאיסור דם נוהג רק בדם קדשים שהוא חלק גבוה.

אות לחופות
עימוד שהופך טקסט ליצירה
otf74041@gmail.com | 05276-74041

הפצה פרסום ושיווק ספרים
י. בלוי
עד הבית

לרכישה מוזלת של ספרי המחבר

במוקד ההזמנות של י. בלוי
bloy.co.il • 054-856-40-33
bloyseforim@gmail.com

כמו"כ ניתנת האפשרות לקבל את הספרים בחינם לכתלים, ישיבות ולבתי כנסיות ומדרשות

לפניות, הארות, ולהרשמה לקבלת הגיליון מידי שבוע במייל

ניתן לפנות בכתובת: emekhashavua@gmail.com
או להשאיר הודעה במספר: 516-581-3597 (001)
או בפקס: 1532-5326259
לתרומות והנצחות אפשר לפנות להנ"ל